

دانشگاه الزهرا

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

موضوع:

بررسی عوامل موثر بر نوسانات مصرف برنج و روغن نباتی (با نگرشی بر امنیت غذایی) (۷۴-)

۱۳۵۵

استاد راهنما: جناب آقای دکتر شمس اله شیرین بخش

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر منیژه نخعی

نگارش: پری روشنی

شهریور ۱۳۷۷

چکیده:

تفکر امنیت غذایی در طی ده های گذشته یکی از موضوعات مهم است که مطالعات و بررسیهای زیادی توسط محققان و اقتصاددانان صورت گرفته و راهکارهایی ارائه شده است که جملگی بیانگر اهمیت موضوع تامین غذا و دسترسی افراد به غذای کافی می باشد. از سوی دیگر امنیت غذایی حرکت یک جامعه را به سوی رشد و توسعه سریع تر می کند. در کشور ما نیز اهمیت امنیت غذایی درک شده است و فعالیتهای زیادی در جهت شناسایی سبب غذایی خانوارها صورت گرفته است که این سبب حاوی کالاهای ضروری می باشد که وجود آنها برای تامین پروتئینها ، ویتامینها و مواد کالری زا در بدن بدیهی می باشد .

برنج و روغن نباتی دو کالای منتخب ضروری است. این دو کالا بدلیل اهمیتی که دارند (برنج به دلیل دومین کالای ضروری است و روغن بدلیل تخصیص قسمتی از درآمد خانوارها به خود و نبود کالای جانشین و واردات عمده) مورد توجه و حمایت دولت می باشند. در این تحقیق به بررسی عوامل موثر بر مصرف پرداخته شده است. برای این امر از نظریه درآمد دائمی فریدمن استفاده شده است (جنگ نیز به عنوان یک متغیر مجازی که مصرف بسیاری از کالاها را متاثر ساخته در این مدل وارد شده است). نتایج حاکی از عدم تاثیر پذیری مصرف از درآمد سرانه واقعی می باشد.

طبق نظر فریدمن عوامل دیگری نیز وجود دارد که مصرف را متغیر می سازند و در جمله پسماند مستتر هستند که بنابر شرایط خاص هر کشور متفاوتند. در این تحقیق عوامل عبارت از واردات، تولید، مصرف کالای جانشین، درآمدهای ارزی، شاخص بهای عمده فروشی و خرده فروشی کالاها و خدمات و... است. پس از رگرسیون این عوامل بر جمله پسماند مشخص گردید که واردات بیشترین تاثیر را روی نوسانات جمله پسماند داشته است. (که در واقع مسئله غذا و دسترسی را بیشتر تغییر داده است).

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۱-مقدمه

۲-مروری بر مطالعات انجام شده

فصل دوم: مبانی و پایه تئوریک

۱-مبانی اهمیت غذایی

۱-۱) شاخص های امنیت غذایی

۱-۲) امنیت غذایی از دیدگاه فرانوگرایی

۳-۱) رابطه امنیت غذایی و توسعه

۴-۱) نگاهی کلی بر مسئله امنیت غذایی در کشور

۲-مبانی نظری مصرف

۱-۲) فرضیه در آمد نسبی

۲-۲) فرضیه ادوار زندگی

۳-۲) فرضیه درآمد دائمی

فصل سوم: بررسی روند تغییرات در محصولات برنج و روغن نباتی

۱-بررسی سبد کالاهای مصرفی خانوارها

۲-برنج

۱-۲) تاریخچه کشت برنج

۲-۲) ترکیبات غذایی برنج

۳-۲) سابقه کشت برنج در ایران

۴-۲) تولید برنج طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۵-۲) مصرف برنج طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۶-۲) مصرف برنج در مناطق شهری و روستایی بر اساس بودجه خانوار

۷-۲) بررسی مصرف سرانه برنج

۸-۲) قیمت برنج طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۹-۲) عوامل موثر بر قیمت برنج

۱۰-۲) توزیع برنج طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۱۱-۲) واردات برنج طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۱۲-۲) عوامل موثر بر واردات برنج

۳-روغن نباتی

۳-۱) ترکیبات غذایی روغن های نباتی

۳-۲) دانه های روغنی

۳-۳) سابقه کشت و تولید دانه های روغنی در ایران

۳-۴) دانه سویا

۳-۵) تولید سویا طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۶) دانه آفتابگردان

۳-۷) تولید آفتابگردان طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۸) پنبه دانه

۳-۹) تولید پنبه دانه طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۱۰) مصرف روغن نباتی طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۱۱) مصرف روغن نباتی در مناطق شهری و روستایی بر اساس بودجه خانوار

۳-۱۲) سوبسید طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۱۳) واردات روغن نباتی طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

۳-۱۴) قیمت روغن نباتی طی سالهای ۷۴-۱۳۵۵

فصل چهارم: تخمین و تحلیل مدل

۱- بحث نظری پیرامون مصرف

۲- بررسی روش اقتصادسنجی

۳- معرفی داده ها

۴- تخمین و برآورد مدل

۱-۴) تخمین تابع مصرف برنج

۴-۲) تخمین تابع مصرف روغن نباتی

۴-۳) تخمین تابع مصرف برنج (ب استناد به آمارهای بودجه خانوار)

۴-۴) تخمین تابع مصرف روغن نباتی (با استناد به آمارهای بودجه خانوار)

۵- مقایسه توابع تخمینی با استفاده از دو سری اطلاعات (اطلاعات مربوط به مصرف ظاهری و

هزینه -درآمد خانوار)

۶- بررسی تاثیر سایر متغیرهای موثر بر مصرف

۶-۱) برنج

۶-۱-۱) واردات

۶-۱-۲) تولید

۶-۱-۳) قیمت

۶-۱-۴) شاخص قیمت غذا

۶-۱-۵) کالای جانشین

۶-۲) روغن نباتی

۶-۲-۱) واردات

۶-۲-۲) تولید

۶-۲-۳) سوبسید

۶-۲-۴) صادرات

۶-۲-۵) شاخص قیمت

۷- آزمون ایستایی متغیرها

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

فهرست منابع و مآخذ